

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de flesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la „Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii“
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul VIII.

Blaș 30 Iuliú 1898.

Numérul 30.

Seminariile.

Molochul șovinismului ér cantă după victime. Mai de unăzi prada dorită erau preparandiile confesionale. Acum vine rîndul seminariilor.

„Budapesti Hirnap“ a dat alarmul, începînd cu seminariul central din Budapesta, care e în pericol de a se romanisa! A continuat apoi arétînd opera de romanisare, ce o îndeplinesc seminariile românesce din Blaș și Gherla. Apoi de la cutare prelat al bisericii latine publică un articol despre seminariile latine, cari asemenea lucră în direcțiune antipatriotică, fiind că prelatul foi „B. H.“ nu póte să ajungă la ceva episcopie.

Conclusia la care ajunge „B. H.“ și la care se alătură tóte foile patriotice este, că seminariile trebuie tóte statificate, neputîndu-se admite, ca în Ungaria să existe seminariile nemagiare.

Pe cum vîd cetitorii, cîntecul nu e nou.

Crescerea clerului independent de amestecul statului a fost tot de una un drept, pe care biserica în tóte timpurile l-a reclamat și de care drept nici o dată sub nici o condiție n'a vrut, să abzică. În același timp înse dreptul acesta a fost tot de una un spine în ochii tuturor guvernelor din orî ce țară ar fi fost.

Când după anii șapte zeci a erupt în Germania Kulturkampf-ul, cea din-

tie grije a principelui Bismarck a fost statificarea creșterii clerului. El spera, că va puté sdrobi independența bisericii catolice prin mijlocirea unui cler crescut după calapodul croit de stat.

S'a înșelat înse amar principele de Bismarck. Biserica a desfășurat o resistință atât de puternică față de încercările aceste ale guvernului german, în cât cel ce a capitulat, a fost principele Bismarck.

A nume biserica a declarat, că nu va chirotoni pe nici un cleric, care va urma studiile prescrise la stat și nu va fi crescut în seminariile susținute și conduse de auctoritățile bisericesce. Biserica nu ceda, nu ceda nici guvernul. Urmarea era, că 80% din parochii au rămas fără parochi, credincioșii nu puteau să se împărtășescă în mîngăierile religiunii, ci ei erau siliți a-și boteza pruncii, a-și înmormînta morții fără rugăciunile bisericii, a se cununa fără de binecuvîntarea preotului. Și biserica totuși n'a cedat. Nu pentru că era vorbă de creșterea neatîrnătoare a clerului, de creșterea neprihănită, neinfectată de spirit străin a fiitorilor păstori sufletesci.

Urmarea conflictului a fost capitularea principelui Bismarck și restituirea alor mai multe zeci de milioane, ce statul ar fi trebuit să plătescă clerului în timpul cât a ținut conflictul.

Ce urmări a mai avut acest conflict și cât de mult a întărit poziția bisericii catolice, despre acesta nici nu mai vorbim la acest loc. E destul a releva faptul,

că în parlamentul german cheia situației se află în mîna partidului catolic numit „Centru“.

Am revocat aceste amintiri, da de cumva vor binevoi a le lua la cunoștință și liberalii noștri șoviniști.

E cu mult mai bine, când omul învață din pățania și pe paguba altuia. Ar fi fórté înțelepți decî șoviniștii, dacă ar învăța și ei din pățania principelui Bismarck, care totuși dór dór a fost ceva-și mai alt fel de bărbat de stat, de cum sînt de regulă guvernanții noștri.

Seminariilor ar fi bine, să le dea pace. „Qui mange du Pape en meurt“, „Cine mîncă din Papa móre“ zice un bărbat de stat, și vorba a rămas o axiomă.

Biserica nu póte lăsa din mîna creșterea independentă a clerului, fără a se face necredincioasă misiunii sale și fără a abzice de condițiunea „sine qua non“ a esistenței sale. Clerul e biserica învățătoare și în biserică pot să învețe numai aceia, cari de la Christos primesc puterea de a învăța. Puterea de a învăța Christos a dat-o Apostolilor și următorilor acestora, episcopilor, ér nu statului. Prin urmare în biserică pot să învețe numai aceia, pe cari episcopii i-au învățat.

Cu un cuvînt: creșterea clerului independent de orî ce ingerință și amestec al statului e o condițiune de esistență pentru biserică, de care condițiune biserica nu póte să abzică fără a se sinucide.

Feuilleton.

Americanii în Cuba.

(Fine.)

Anul 1854 aduse încercături mai seriose. În uniunea nordamericană esista pe atunci încă o partidă puternică, carea era contra ștergerii sclavagiului în statele sudice. Acum fiind înse că noul căpitan general Concha concesse negrilor însemnate libertăți și favorisări, cu aceste se făcea rele servicii statelor unite și corpul legislativ din Luisiano decise în urmarea acestora formal anectarea Cubei de către uniunea statelor nordamericane. Un incident la aparință neînsemnat, adevă sequestrarea vaporului american „Black Warrior“ în sînul de la Havana, pentru pretinsa subtragere pe nedreptul de la vamă, se inflă într-o acțiune capitală și de stat și rebelul se părea inevitabil. Cete nouă de fibustieri fură pregătite contra Cubei și America urmăria politica respingătoare de a rescula în Cuba partida inimică Spaniei, ca mîna în mîna cu acesta să începă expedițiunea sa de răpire. Guvernul spaniol,

spre a câștiga pentru sine pe Anglia, se vîdu necesitat a lua măsuri și mai estinse spre a esecuta emanciparea sclavilor, și prin acesta stîrni multă nemulțămire între avuții plantatori din Cuba. Tot pe atunci isbucni răscolă și în țara-mamă, dar pășirea energetică a căpitanului general Concha împedecă, ca acesta să aibă influințe mai de parte și în Cuba; înse nu putu face, ca Cubanii bogăți să se declare pe față, că doresc aneclarea la uniune și sînt gata a sprigini plănuitile „expedițiunii de fibustieri“. Folosîndu-se de acesta stare încordată, ambasadorul statelor unite în Madrid cu numele Soulé căpîta ordin a tracta din nou cu Spania pentru cumpărarea Cubei. „Noi voim Cuba și o vom avé, sîntem deciși a aduce pentru acesta tóte sacrificiile, prin rebel, dacă e de lipsă, dar și prin banî. Vom da 700 de milioane, un miliard, dacă va trebui, dar vom ajunge la țîntă“. Așa se exprimă un însemnat bărbat de stat american.

De o cam dată conveniră în Ostende cei trei reprezentanți ai Americii de nord, cari își aveau sediul lor în Spania, Franța și Anglia, și trimiseră presidentului Pierce aprețierea (judecata) lor față de câștigarea Cubei. Ei calculară prețul la 120 milioane

de dolari, ca capital mediú a venitelor de stat din cei mai favorabili 10 ani comerciali trecuți. Tot o dată adăuseră și o declarațiune arogantă, care ar avé, să servescă ca motivare la pretensiunea uniunii asupra Cubei, susținînd: că insula ar periclită liniștea și existența uniunii. Spre rectificare specială se aduse înainte cazul amintit mai sus cu secuestrarea năii americane, care în faptă a urmat pentru marfe supuse la vamă, — după cum s'a constatat prin cercetare.

Tot în acel an a fost descoperită și o conjurațiune în Cuba, țesută de partisanii ai sclavagiului. Capii conjurațiunii au fost arestați și parte din ei decapitați. În 12 Febr. 1858 fu declarată insula în stare de asediú și pe lângă garnisóna de 39,000 de soldați se formă din negrii și mulații liberi și o miliție.

De o dată înse eși la suprafață în America un curent nou, care puse capet unei pășiri energice față de Cuba; alte cauze — de natură economică — încă contribuiră la evitarea unui rebel cu Spania, a nume: anexându-se Cuba zăharul de acolo ar trece în America fără de vamă și prin acesta póte că s'ar nimici industria de zăhar din Luisiana. Scurt și precis, se zicea, că

Éta pentru ce biserica opune rezistență extremă față de ori ce încercare de statificare a seminariilor.

Cele espuse credem, că ar puté fi de ajuns pentru a aréta nebunia poftelor șoviniste.

Dar nu aú nici un cuvint serios șovinistii pentru a cere statificarea seminariilor. În seminariu clerul tinér se cresce în spiritul evangelic și este o infamă calumniă, care afirmă, că seminariile ar fi propagătorele urei și certelor naționale.

Acésta e absolut fals, dar în același timp e adevérat și aceea, că seminariile nu aú fost, nu sînt și nici nu pot să fie semîntariul șovinismului, nici instrumente de magiarisare, de óre ce în seminariu se învétă, că Spiritul Sfint a dat Apostolilor darul limbilor, ca tuturor popórelor să le predice în limba lor, ér n'a poftit de la popóre învétarea limbii magiare ca o condiție a mântuirii vecinice.

Să și-o însemne șovinistii! Tendințele lor de magiarisare forțate numai în acel cas aú îndreptățire de-a fi, dacă vor dovedi, că o condiție pentru mântuirea vecinică e și cunoșcerea limbii magiare!

Poftescă prelatul de la „B. H.“ ori persóna clericală înalt pusă din Gherla, s'o dovedescă asta.

Premiul lucrării e deja ficsat.

Românii din Basarabia. — Elementul român nicăiri nu este așa oprimat și impecat în dezvoltarea sa, ca în Rusia. În alte țeri a fără de regatul României scutul naționalității îl formeză biserica. În Basarabia înse chiar biserica „ortodoxă“ lucră cu mare putere la desnaționalizarea fraților nostri. În bisericile Românilor „ortodoxismul“ a introdus limba rusescă și cu timpul se va preface biserica Românilor în biserică „națională“, dară nu românescă, ci rusescă.

Acum când regele României cu nepotul său Ferdinand se află la Petersburg ca óspeți ai Țarului, credem că e oportun a presenta

după „Liga română“ o iconă despre starea fraților din Basarabia.

„Nu de mult circula scirea, că Țarul rusesc ar fi dat un ucaz, prin care ar fi permis intrarea cărților românescei în Basarabia.

„Ucazul Țarului nu însamnă, că censura a fost desființată. Ea continuă a funcționa ca și mai înainte și pentru Basarabia se face la Odesa. Opera sa de revizuire și de epurare a tuturor revistelor și cărților, ce se vor introduce în Basarabia, se va urma mai de parte tot cu aceeași rigóre și numai acele lucruri, cari vor purta pe ele stampila cu litere ruse D. T., vor puté fi cetite în Basarabia. Favorul, pe care Țarul tuturor Rușilor a binevoit, să-l dea fraților nostri, este înse un mare paș înainte. Ea arată, că Nicolae al II-lea nu vre, ca provința română Basarabia, să-și uite limba și originea ei. Politica rusă, încredetóre în fidelitatea lor către Împérat, ține să lase Românilor de peste Prut dreptul de a se cultiva în limba proprie, în limitele dispozițiilor generale, ce se introduc în Rusia.

„Ori cât de îmbucurătóre ar fi înse acésta scire și ori cât de importante ar fi comandele de cărți făcute în țară, starea culturală a Basarabiei nu pôte inspira de cât cele mai seriose îngrijiri. Sub influința elementelor ruse, limba română din Basarabia a ajuns astăzi un idiom aprópe neînțeleșibil pentru cei alaiți Români. Rusificarea a făcut așa de mari progrese, mai ales în ținuturile din Nordul și Vestul Basarabiei, ca Hotinul, Orheiul, Soroca etc. în cât de abia dacă înțilnesc, în limba vorbită, la 10 cuvinte ruse — unul românesc.

„Limba română se mai ține în ținuturile de pe malul Prutului. Contactul zilnic cu frații de din cóce, relațiile de afaceri și de înrudire cu Moldovenii, aú făcut ca să se conserve încă unitatea de limbă.

„Cum am spus înse, malul Nistrului și gurile Dunării, Nordul și centrul Basarabiei sînt aprópe perdute.

„Se pôte chiar, că cu tótă autorisarea imperială de a se introduce cărți românesce,

încercările de conservarea limbii române să nu fie zădarnice.

„Desnaționalizarea elementului român a câștigat o și mai mare putere prin introducerea limbii ruse în biserică. Cam de pela 1860, preoți ruși aú început să slujescă în bisericile române. Preoții români aú fost lăsați mai de parte să officieze; guvernamentul din Chișinău nu le mai plătia înse leafă din budgetul provinței. Lăsați să fie remunerați de comunitățile române ortodoxe, încetul cu încetul preoții nostri aú dispărut din biserică și preoții ruși le-aú luat locul. Desinteresarea elementului cult român de sórta preoților, a fost încă una din cauzele, cari a contribuit mult la desnaționalizare.

„Dintre numeroșii proprietari români din Basarabia, singurul, care a întreținut preoți români pe moșiile sale până la mórtea sa, a fost Constantin Stamati Ciurea, cunoscutul literat și dramaturg. De la mórtea sa înse, nimenea nu se mai îngrijesce de sórta clerului român, care nu-și mai pôte găsi asil, de cât în satele de pe malul Prutului.“

În cestiunea limbii liturgice magiare. — Secretariatul faimosului comitet regnicolar al greco-catolicilor magiari dá un comunicat, prin care notifică, că și-a trimis programul și declarațiunile de aderință la tóte parochiile din diecesele de Muncaciú și Eperjes, pe cum și la parochiile în preponderanță magiare din diecesele gr. cat. a Orăđii mari, Blașului (?) și Gherlei. A nume în 6000 de esemplare. La persóne private s'a spedit acel program în 700 esemplare. Constată comitetul, că până acum aú subscris mulți acele declarațiuni retrimițindu-le comitetului. A nume din diecesa de Muncaciú aú subscris declarațiunile în 55 de comune 23,834 de persóne, în diecesa de Eperjes în 18 parochii aú subscris 5965 de persóne, érá privați aú subscris 200. De aici se deduce, că liturgia magiară e dorită în tóte clasele sociale. Noi despre autenticitatea acelor subscrieri nu garantăm, constatăm înse cu satisfacție, că din diecesele provinței nóstre mitropolitane

o anexare eventuală a Cubei de o cam dată nu ar fi de dorit din motive comerciale. Pe urmă, spre ași spála mâinile, mai susținură încă, că ambasadorul Saulé de la curtea din Madrid ar fi dus în rătăcire pe cabinetul din Washington despre adevérata stare a lucrurilor.

Nemulțămirea cu domnia spaniolă în Cuba crescea mereu. Pe de o parte nisințele seriose spre delăturarea sclăviei contribuira la erumperea rescólelor, tocmai așa înse și refuzul Spaniei de a satisface dorințelor îndreptățite ale insulei. În faptă spre construirea de drumuri nu s'a făcut chiar nimic și comerțul și navigațiunea numai cu greu se puteau desvolta sub sistemul vamal apăsătoriu. Așa erupse dară în urmă în 1868 o rescólă periculósă, carea dimpreună cu sistemul vamal și cu emanciparea sclavilor aduse economia rurală și industria din Cuba la ruină totală. Zece ani dură vaietul rebeliunii în fericita insulă, rind de rind adună Spania acolo 150,000 de soldați și la finirea rescólei atât Spania cât și insula erau stórse în privința financiară. Nu jace la nici o îndoélă, că America de nord a sgândărit acésta rescólă după putință. Se scie pozitiv, că insurgenții aú căpétat sucurs puternic din partea Americii; în cât a fost amestecat guvernul american în aceste, cu greu se pôte stabili.

Între aceste întrevenise o schimbare în uniune prin aceea, că prin resbelul de secesiune ajunseră la putere statele nordice, contrare sclavagiului, față de statele sudice, cari erau pentru susținerea lui. Partida americană din Cuba, carea la început avea în programa sa anexiunea la uniune, încă era pentru susținerea sclavagiului. Cădénd hegemonia statelor sudice americane, amicabile sclăviei, cădu cu acésta și punctul principal al partidei din Cuba, care era pentru anexiune. Când dară în 1870 după terminarea resbelului de secesiune reveni America la planurile sale și concese a se trimite érá-și năi de flibustieri cu arme la Cuba, afară aceste în proporțiune numai puțină dispozițiune pentru scopurile sale. Acum se ivirá la Cubanii tendințe de a se face independenți și aceste deteră la o parte tendințele de mai înainte de încorporare la complexul statelor uniunei.

Căpitanul general Martinez Campos, care domolise rescóla în 1878, făcuse Cubanilor în pacea închiată concesiuni momentóse, dar ajungénd în 1879 el însuși în fruntea guvernului spaniol, nu putu îndupleca cortesul la împlinirea tuturor promisiunilor făcute. Aceste pretensiuni neîmplinite ale Cubanilor încă a fost ansă la rescóla din urmă.

După tóte aceste abia mai are lipsă politica americană față de Cuba de alt co-

mentariu. Resbelul de acum, tras ca de pěr (rupt din gard) a Americii cu Spania e numai o formă nouă a încordărilor, ce le face uniunea acum de mai bine de 50 de ani pentru a trage Cuba la sine. Reclamațiunile cele vechi asupra Cubei și astăzi mai sînt susținute, numai întrun punct se deosebesc pretensiunile de astăzi față de cele de mai înainte și a nume: că America mai înainte cerea anexiune ér acum independența Cubei, și că acésta din urmă nu e érá-și óre numai un pretext, cu greu se pôte spune, dar pentru rezultat e indiferentă hotărîrea cestiunii, că insula independentă e ori încorporată la uniunea nordamericană.

În timpurile mai noué resbelele devin tot din ce în ce mai mult resbele pentru interese comerciale. Nimic nu probéză acésta mai evident de cât istoria antecedentă resbelului de acum dintre America și Spania; și e sigur, că comerțul Americii de nord mai va câștiga preponderanța. E ceva irrelevant pentru America nordică, că e independentă Cuba ori încorporată, la tot cazul a uniunei va fi partea leului din avuțiile încă neridicate și din comerțul insulei.

(După Budapester Tagblatt.)

nu e nici o subscriere pentru liturgia magiară. Și nu credem, că s'ar afla vre un român, care să dorească înlocuirea limbii liturgice române cu cea magiară.

Foile magiare sînt impaciente. „Budapesti Hirnap“ provocă guvernul, să se lapede de indolinența sa față cu introducerea liturgiei magiare și să întrevină pe cale diplomatică în favorul ei. „Országos H.“ merge și mai de parte în fanatismul său și atacă pe cardinalul Ledochowski, pe arhiepiscopul Ciasca și pe episcopul Strossmayer, ca pe uni, cari au compromis la Roma cauza liturgiei magiare. Dacă cauza lor ar fi dréptă și ar urmări scopuri curate, nu și-ar eși așa curénd din sárite patronii liturgiei magiare.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Proiectul pentru întregirea venitelor preoțesci a confesiunilor necatolice a devenit lege. Scim, că la timpul său nu numai Neuniții, dară și Luteranii și chiar și Calvinii l-au combătut. Vom vedé, ce atitudine vor observa necatolicii față de noua lege, care are chemare de a aservi guvernului pe ministrii bisericești.

Pe cum aflăm mitropolitul din Sibiu a convocat o conferință de protopopi și asesorii consistoriali, spre a se consulta, că ce atitudine să lea față cu noua lege.

Roma.

Correspondentul din Roma a lui „Pol. Corr.“ comunică următoarele: „În timpul din urmă de repetite ori s'a ivit în foi scirea, că raporturile dintre Franța și Vatican s'au înăsprit. Scirile acestea în cercurile din Roma se declară de neadeverate. E drept, că dimisiunea cabinetului Meliné a atins neplăcut Vaticanul, se speréază înse că nici ministerul Brisson nu va urma față de s. Scaun o direcțiune politică, care să conturbe raporturile amicale de până acum. Acésta se speréază pe basa acelor declarațiuni, cari le-a făcut de curénd în Vatican ambasadorul frances de acolo Pombelle.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Crisa parlamentară din Austria ușor pôte provoca crisa și în Ungaria. Unele foi vieneze o și prezic acésta. Causa crisei e regularea cotei și închierea pactului comercial și vamal.

Br. Bánffy de repetite ori a declarat, că pact provisor nu mai încheie cu Austria, pactul definitiv îl încheie numai cu Austria constituțională, și la cazul când acésta nu s'ar puté, Ungaria își reguléază independent afacerile sale. Acum cazul acesta a întrevinit, fiind constituționalismul în Austria suspendat. Conte Thun voesce cu ajutorul §-lui 14 a mai prolungi pe un an provisorul. Br. Bánffy amésurat declarărilor sale nu se pôte învoi la acésta, introducerea tarifului autonom e împreunată cu multe greutăți, și așa nu

restă de cât, ca br. Bánffy ori să încheie provisorul, ori să se retragă.

Se vorbesce, că următorul lui br. Bánffy are, să fie actualul ministru comun de finanțe Kállay. Acesta ar fi sprijinit de partidul național și de o parte a guvernamentalilor de acum. Kállay ar fi gata la prolongirea provisorului.

Austria.

Contele Thun a mijlocit la Ischl înaltul autograf, prin care sesiunea a XIV a Reichsrathului se încheie. Autograful împărătesc e datat în 24 Iuliu și s'a publicat în fôea oficiósă „Wiener-Zeitung“ în 26 a c. „Oficiósă Wiener Abendpost“ face autografului următorul comentariu.

Reichsrathul s'a aminat fiind că cele două încercări de a aduce o activitate normală au rămas fără succes. Prima încercare s'a zădărnicit din cauza atitudinii manifestate de către presidenții cluburilor din stînga în conferința de la 6 Iuniu, opunéndu-se la propunerea de a se lua în dezbateré parlamentară mai multe proiecte de legi importante. După aminarea parlamentului guvernul a început acțiunea de a efectua o înțelegere între partide în cestiunea nouei regulări a raporturilor de limbă din Boemia și Moravia. Din cauza atitudinii respingétoare a stîngei nici pașul acesta nu a condus la rezultat. Acésta stare de lucruri a dus la închiderea sesiunii parlamentare, ce dă mână mai liberă guvernului.

Așa dară opoziția cerbicósă a Germanilor împinge carul statului spre absolutism. Conte Thun va domni cu atotputernicul § 14 al constituțiunii.

Parlamentul nu s'a disolvat, căci atunci trebuia să se escrie alegeri noué, prin ce numai creștea agitațiunea și inimizția între Germanii și Slavi. Nu s'au aminat ședințele parlamentare ca în 13 Iuniu, ci s'a închis sesiunea a XIV, prin ce s'a casat și constituirea parlamentului, așa cât azi nu e president, nu sint vice-presidenți și notari. Inmunitatea deputaților e suspendată, și cei ce țin vorbiri agitatorice, pot fi trași la răspundere și pedepsiți.

Contele Thun va cerca se încheie pactul provisor cu Ungaria și fără parlament.

Presa austriacă preste tot este îngrijată despre ulterioara dezvoltare a lucrurilor.

Rusia.

Curtea domnitóre din Petersburg primesce una după alta vizitele micilor state din Orientul Europei, cari visite au și însemnătate politică.

În săptămána trecută Țarul a avut ca óspeți pe principele Bulgariei cu principesa și micul lor Boris, finul Țarului. La prânzul dat în onórea óspeților s'ei Țarul a toastat pentru sănătatea acestora și prosperarea Bulgariei. Prințul Ferdinand în răspunsul său (destul de lung și umilitor) reflectéază la comunitatea de rasă și religie dintre Ruși și Bulgari și la bunăvoința Țarului de a fi nănaș lui Boris.

Ministrul de esterne Muraviev cu ministrul președinte bulgar Stoilov au avut convorbiri mai lungi. Nu se scie, care a fost obiectul convorbirilor. Se crede înse, că stările din Macedonia au fost pertractate între diplomații Ruși și Bulgari. Mai de parte se susține, că între Rusia și Bulgaria s'a încheiat o convențiune, în virtutea căreia la cas de răsboi armata bulgară se supune comandei supreme rusești.

Regele Carol și suita sa în calea spre Petersburg pretutindenea a fost împinată cu pompă și ovațiuni însufleșite. Tótă presa europeană se ocupă de visita regelui român, esprimându-se în tip măgulitor asupra României și a glorioșului ei domnitor.

Este cunoscut, că politica statului român înclină spre întreita alianță. Politica acésta e dictată de interesele vitale ale regatului. De la perfida răpire a Basarabiei, Românii nici n'au avut motive de a simpatiza cu Rusia. Atitudinea rezervată a Românilor a displăcut în Petersburg. Visita regelui Carol va împărăștia nedumeririle, ce le ar avé diplomații Ruși. România e mulțămită dacă își pôte păstra neutralitatea, și inimizție nu cercă cu nime, cu atât mai puțin cu colosul de la Nord.

Spania și America.

Americanii continuă cu pregătirile de a ocupa mai multe cetăți din Cuba și din Portorico. Probabil înse, că înainte de vre o ciocnire să se încheie pacea.

Din Washington se anunță, că ambasadorul frances Cambon din incredințarea guvernului spaniol a întrevinit la guvernul american pentru încheierea păcii. Guvernul spaniol n'a pășit cu propunere concretă referitoare la împăcare. Se zice, că americanii pretind cedarea Cubei și a Portoricei, pe cum și o stațiune pentru cărbuni pe Filipine.

În Spania e mare agitațiunea și nemulțămirea, guvernul înse e la pândă și sufocă cu forța ori ce mișcare revoluționară. Carliștii cu deosebire sint luați la ochi.

Correspondințe.

Sibiu 1 Iulie 1898.

(Fine.)

Ce privesce progresul dovedit în școlile noastre confesionale cu ocaziunea examenelor finali, acela se pôte clasifica în general de *mulțămitor*; în special progresul dovedit la singuraticile școli este următorul: *forte bun* în Sibiu (înv. Romul Simu); *forte mulțămitor* în Gurariului (înv. Coman Gligor); *laudabil* în Ghișasa de sus (înv. Nicolae Vlad), Șelca mare (înv. George Săbău), Slimnic (înv. Aureliu Pinte) și Vizocna (înv. Manase Ciungariu); *bun* în Alămor (înv. Samoilă Florea), Borta (înv. Dumitru Bleoca), Brad (înv. Nicolae Iftenie Urs), Șura-mică (înv. Traian Șandru) și Șalcău (înv. George Vas); *destulitor* în Armeni (înv. Nicolae Neamtu), Buia (înv. Aureliu Aron), Hamba (înv. George Ștef) și Șaldorf (înv.

Nicolae Bulea); *de mijloc destulitor* în Calvaser (înv. Dumitru Vișa) și puțin destulitor în Casolț (înv. Ioan Popa). În Stenea nu s'a ținut examen final, fiind că acolo din cauză de morburî epidemice școala a fost închisă în tot decursul semestrului II. Școala din acea parohie în trecut a avut parte de slabi învățători, ér în anul acesta a fost lovită de altă calamitate.

În ceea ce privește pomăritul s'a constatat, că acestui preafolositor ram de economie, pe lângă toate stăruințele senatului școlar protopopesc și în special ale presiului și pe lângă toate măsurile luate în scopul promovării lui, nici în anul școlar trecut nu i-s'a dat atențiunea, ce i-se cuvine; în unele parohii nici acum nu există școli de pomărit, ér în alte locuri învățătorii cred a-și fi făcut datoria în asta privință, arătând cu ocaziunea examenelor un număr ridicul de pădureți, eventual câți va altoi. De aceea senatul școlar protopopesc, pentru a se face o dată un început serios în privința pomăritului, a luat energica dispoziție, ca acei învățători, cari cu ocaziunea examenelor de la finea anului școlar viitor nu vor arăta în școala de pomărit, acolo unde există loc suficient, cel puțin 300 pădureți, să cadă sub pedepsă disciplinară.

Ca pedeci ale învățămîntului popular s'a constatat și de astă dată: lipsa de cărți, frecventarea neregulată a școlii mai ales în timpul de primăvară și lipsa recuisitelor de învățămînt, ce se simte încă la unele școli. Senatul școl. protopopesc va stărui și pe viitor, ca să înceteze o dată aceste pedeci, în deosebi pentru a delătura în parte lipsa de cărți școlare, a destinat spre acel scop anul școlar viitor 40 fl. din fondul școlar tractual.

Pentru a iniția o emulațiune nobilă între învățătorii acestui protopopiat, dl inspector școlar reg. în retragere și membru al senatului școlar protopopesc. Iuliu D. Bardosy, a pus la dispoziția senatului următoarele premii: a) „Observatorul“ din 1877 pentru acel învățător, care va dovedi cel mai mare progres cu școlarii săi în cântările bisericesci; b) „Fóea școlastică“ din 1877 pentru acel învățător, care va fi făcut cel mai bun progres cu elevii săi în cetit; c) „Economul“ din 1879 pentru cel ce se va fi distins în prăsirea galițelor de rasă nobilă și d) o coșniță sistem Gündies pentru acel învățător, care se va fi ocupat cu stupăritul rațional. Senatul școl. protopopesc a distins cu aceste premii pe următorii învățători, și a nume: cu premiul de sub a) pe învățătorul Coman Gligor din Gurariului; cu cel de sub b) pe învățătorul Manase Ciungariu din Vizocna, și cu cele de sub c) și d) pe învățătorul Romul Simu din Sibiu.

Atăta cu privire la învățămîntul popular.

Dați-mi voe, Dle Redactor, să Vă servesc tot cu asta ocaziune și cu unele date privitoare la tinerimea română gr. cat. de la diversele institute străine din Sibiu.

În anul școlar 1897/8 diversele institute de învățămînt de aici au fost cercetate de 110 elevi români gr. cat., dintre cari 37 au cercetat școlile elementare; 73 școlile medii, și a nume: 56 gimnasiul reg. ung. de stat; 9 gimnasiul evang.-aug. și 8 școala reală evang.-aug. Eleve au fost 25, dintre cari 16 au cercetat școala civilă de fete a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“.

Tuturor acestor elevi și eleve li-s'a propus studiul religiunii sistematic și în

conformitate cu ordinațiunile supremei noastre autorități bisericesci, prin catechetul Nicolau Togan, ér examenele din acel studiu s'au ținut sub presiul paroch-protopopului local. Preaon. Ioan V. Rusu, și a nume: cu elevii din școlile elem. în 11 Iunie; cu cei din școlile medii în 17 Iunie, și cu fetițele în 23 Iunie a. e.

Învățelei români gr. cat. aplicați aici la diverse meserii și înscriși la școala industrială au fost 51, aceștia au fost catechisați în școala populară gr. cat. de aici în fie care Duminecă de la 2—3 ore p. m. tot prin catechetul numit.

În postul ss. Pasci întregă tinerimea gr. cat. s'a mărturisit și cuminecat prin catechetul ei în biserica parochială.

Cu cea mai deosebită stimă.

x-y.

Ș. în Iulie 1898.

Onorată Redacțiune!

De și din sujetul corespondinței mele prezente s'a anticipat deja în multe și varii forme, el din actualitatea sa nu-și va perde nimica, câtă vreme va dura în vigóre articolul de lege XXVI din 1893.

Cestiunea salariului docental și a cunucenalelor adecă în diverse rînduri au fost sulevate prin colónele „Unirii“ noastre, și aprópe tot de una s'au tras aceleași concludsiuni despre poporul nostru, pe cum: sărăcia, puținătatea numerică, une ori încăpătinarea și nevoința lui, mai cu o ocaziune publică (după cum fórté potrivit cu naturelul D-sale s'a exprimat un preot) chiar și îndolența preoților.

Acum când esperința infalibilă ne impresórá, permiteți-mi, ca după o scrutare seriósă, se fac în privința acésta și eú o constatare. Înainte de toate admit, că acolo unde poporul e puțin la număr și miser de starea materială, pe lângă cea mai mare bunăvoință a sa, nu se póte aștepta rezultat pozitiv. Casul acesta înse considerând mai ales învoéla cu frații neuniți îl pot considera de sporadic. Tóte cele alalte casuri apoi ne vorbesc, saú cel puțin ar trebui, să ne vorbescă de putință și aptitudine întru prestarea salariului legal, și dacă totuși nu succede, ci trebuie să se recurgă după întregiri, apoi negreșit. că óre unde se va descoperi și huba mai reală.

Sciut este, că poporul nostru atunci, când i-se cere ceva, nu se sparie și nici nu-și ósă așa ușor din rávas, de cât că totuși își permite întrebarea, că dacă i-se cere și trebuie se dea, apoi „pentru ce?“ Acestei întrebări atât de logice apoi nu i-se póte denega răspunsul, ci în dată vom replica, că „pentru înaintarea învățămîntului, pentru înflorirea odraslelor tinere și pentru bunăcrescerea lor întru brava susținere a luptei din viața acésta și pentru pregătirea la cea venitoare, etc.“ Dacă replica acésta va fi consciințióasă, deplin basată și dovedită, atunci de tot rari casuri vor fi acele, în cari poporul se denega cererea, ér dacă nu va fi basată, ceea ce poporul e în stare a și judeca, atunci nu numai că va denega-o, dar își va permite chiar și o variațiune în întrebare, carea în loc de „pentru ce?“ va suna: „pentru cine?“ Aci apoi în multe casuri ne stă mîntea în loc, pentru că s'a ajuns la cestiune personală, ér acésta e jingăse.

Toți stim. cetitorii vor înțelege, că aci e vorba de însă-și persóna învățătorului, pe cum și aceea, că nu toți învățătorii sînt într'o formă. Dacă învățătorul neîncetat va sta la culmea chemării sale, atunci ce mai împedecă pe popor de la deplina prestare a salariului, ér dacă nu, atunci la ce fel de argumente se póte recurge pentru a-l îndupleca? pentru că vederea lui nu e atât de intensivă, în cât să póta privi și în venitor.

Nu am intențiunea și imi este chiar penibil a mă dimite în descrierea scăderilor, dar o împrejurare, carea mi-se pare mai fecundă în casuri, nu o pot trece cu vederea. Învățătorii nostri ca tineri și începători pe cariera instrucțiunii, în proporțiune cu talantul fie căruia sînt de comun fórté zeloși și diligenți. Nu trece înse mult timp, și zelul de mai înainte la mulți scade treptat și în mod bătător la ochi, după cum adecă grijile familiare, economia saú alte ocupațiuni se vîră în viața lor ca óre cum privilegiate față de oficiul învățătoresc, ér mai apoi cariera propriă, onóre celor perseveranți, o consideră numai de un mijloc bine potrivit întru obținerea „pensiunii.“ Trecend acum preste alte neajunsuri isvorite din scăderea numită, voesc a suleva singur pe cel ce se ține de obiect, adecă: „fatala concădere a urecării salariului învățătoresc cu micșorarea evidentă a zelului din partea învățătorului.“ Să ne mirăm apoi, că poporul devine încăpătinat la privilegiata acestei proporțiuni obținute? — Nici de cât, pentru că este de tot logic în combinațiunea sa!

Apoi așa cred, că cu cât drept învățătorii pretinde respectarea legii pentru răsplătirea ostenelelor sale, tocmai atăta drept va fi avend și poporul întru a pofti, ca ostenelele învățătorului să fie de natura „rodirii“ pentru bunăstarea lui.

Mă îndestulesc cu producerea acestei ilustrațiuni, și sperez a fi constatat ceva nu spre supărare, ci spre orientare.

Cu distins respect

Im.

Condițiuni de primire în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul aceleia.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit vârsta cel puțin de 9 ani;

b) cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale saú primare). ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sînt bine orientate în materialul de învățămînt prescriș pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, cari dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre o clasă premergătoare de la altă școala de categoria școlii civile.

În lipsa unui ast fel de atestat, saú pe lângă atestat de pe clasa V și VI de la școala elementară-poporală, primirea în ori care clasă a școlii civile. ce correspunde vârstei elevei, se póte face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regese-ungar de culte și instrucțiunea publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000.

Examenul de primire este scutit de taxă.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreunat cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §. 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, cari au absolvat cele patru clase ale școlii civile.

Se pot înse primi și eleve, cari au absolvat cu calculi buni numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sînt impedeate a absorva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1898/9 se pot face din 1—6 Septembrie 1898 stilul nou.

Examenele de emendare se țin în 3 Septembrie 1898 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele, cari s'au insinuat la direcțiune pentru acel scop, în termenul prescriș.

În 5 Septembrie 1898 st. n. la 8 ore a. m. se vor ține examenele de primire, 6 în 6 Septembrie se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima dată la această școlă, o taxă de înmatriculare de 2 fl., solvită o dată pentru tot de una. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor române, au se fie insinuate de timpuriu prin părinți sau tutori la direcțiunea școlii, în tot cazul înainte de începutul anului școlar, pentru că să se potă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 250 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult în patru rate. Speșele pentru cărți trebuincioșe, pentru materialul de scris, de desenu și lucru de mână, nu sînt cuprinse în taxa amintită. Acestea se portă separat de părinți, pe cum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxe pentru instrucțiunea în forte-piano sînt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voeste se lea orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 9 fl. ²) pe lună; dacă 2 eleve împreună iați instrucțiune în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână cu 4 fl. 50 cr. ²) de elevă; sau

b) dacă o elevă voeste se lea orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 6 fl. ²) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână cu 3 fl. ²) pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 ore pe săptămână, se compută pe lună cu 1 fl. de elevă.

Tote taxele se plătesc direcțiunii școlare. Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoșe, în nemijlocită apropiere de parcul orașului, și e provădūt cu apaduct, bae, lumină electrică, etc. în cât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, a fară de școlă, au în fie care zi anumite ore de conversațiune în limba franceză, magiară și germană, după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directorei. al profesorelor și guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au se aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat. 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciorșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete. apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tote rămân proprietatea elevei. A fară de acestea schimburi de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie care, ciorapi și fuste de coloare închisă și batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioșă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sînt sfătuiți a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru a obține o uniformitate în îmbrăcăminte pentru toate internele, ucele toaleta se fac aici cu prețuri moderate prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strîns de

¹) Urcarea taxei internatului de la 200 fl. la 250 fl. pe an, nu s'a putut face evidentă în programa școlii de la finea anului școlar trecut, de ore ce on. comitet al Asociațiunii a luat conclud în această privință numai în 21 Iuliu 1898 n., ceea ce publică acum pentru orientarea p. t. părinți. Taxa veche a internatului de 200 fl. pe an, stabilită înainte de asta cu 12 ani conform raporturilor de atunci, nu s'a mai putut susține din cauza scumpetii pieții, ce s'a simțit pretutindeni în timpul din urmă.

²) Din care sumă 1 fl. se contoză pe lună institutului pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de iarnă și una de vară, cari necondiționat au să se facă aici și cari preste tot vor costa cam 16—22 fl. v. a.

De la direcțiunea școlii se pote primi prin postă: „Statutul de organizare“ și „Regulamentul intern“ al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învățămînt“ și „Regulamentul ministerial pentru examenle publice, private, supletorii și de emendare“, a 10 cr. exemplarul. De la direcțiune se pote primi pentru 1 fl. și „Monografia“ școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descriș edificiul școlii și al internatului în tote amănuntele.

Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii.

Sibiu 25 Iuliu 1898 n.

Elena Petrașcu
directora int.

Dr. V. Bologa
directorul școlii.

Convocare.

Despărțemîntul Cluș Nr. XIV al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține adunarea sa generală anuală în 4 August st. n. a. c. la 3 ore p. m. în localitatea casinei române din Cluș cu următoarea

Programă: 1. Cuvînt de deschidere. 2. Raportul comitetului. 3. Alegerea alor două comisii, una pentru cenzurarea raportului comitetului și pentru propuneri, 4. Alegerea alor doi delegați pentru reprezentarea acestui despărțemînt la adunarea generală a Asociațiunii, care în anul curent se va ține în Beiuș. 5. Alegerea comitetului acestui despărțemînt pe un period de trei ani. 6. Alegerea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări.

La această adunare sînt rugați a se presenta cât mai numeroși, atât membrii despărțemîntului, cât și toți iubitorii culturii române.

Din ședința comitetului despărțemîntului Cluj Nr. XIV al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută în Cluș la 26 Iuliu 1898.

Basiliu S. Podoba
directorul desp.

Dr. Georgiu Ilea
secretarul desp.

Convocare.

Despărțemîntul XXV (al Ludoșului) al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ își va ține adunarea generală ordinară Duminecă în 7 August st. n. a. c. în M. Ludoș la 4 ore după amezî pe lângă programa publicată în convocarea adunării pe 3/15 Maiu a. c., carea din cauza timpului nefavoritoriu nu s'a putut ține.

La această adunare se invită toți membrii Asociațiunii din acest despărțemînt pe cum și sprijinitorii Asociațiunii.

Căpușul de câmpia 22 Iuliu 1898.

Vasiliu Suciș
directorul desp.

Romul S. Orbean
secretar.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 26 din statutele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, se convocă adunarea generală ordinară a Asociațiunii în Beiuș pe zilele 27 și 28 August st. n. 1898, pe lângă următoarea

Programă:

Ședința I. Sămbătă în 27 August 1898 st. n. la orele 11 a. m. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Raport despre activitatea comitetului central în decursul anului expirat. 3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri: a) pentru examinarea raportului; b) pentru examinarea rațiociniului pe 1897 și a proiectului de buget pe 1899; c) pentru studiarea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare; d) pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.

4. Propuneri eventuale. 5. Disertațiunii. 6. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.

Ședința II. Duminecă în 28 August 1898 st. n. la orele 10 a. m. Ordinea de zi:

1. Rapoartele comisiunilor exmise în ședința I. 2. Alegerea secretarului I. 3. Alegerea președintelui, vice-președintelui și a comitetului central. 4. Defigerea locului pentru proxima adunare generală. 5. Dispozițiunii pentru verificarea proceselor verbale. 6. Închiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni și propuneri au să fie prezentate presiului Asociațiunii în scris cu 8 zile, 6r eventualele interpelațiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 21 Iuliu 1898.

Dr. Ilarion Pușcariș
vice-președinte.

Dr. Șeu
secretar II.

Noutăți.

Din Archidieceșă. Onoratul Ioan Bozuc administrator interimal al parohiei Sămbotelec din protopopiatul Cătinei, e denumit paroch al aceleiași parohie.

Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale. Cu termenul de 10 August s'a scris concurs la următoarele stațiuni: 1. staț. cantor-docentală din Milașel în districtul protopopesc al Fărăgăului cu emol: a) din repartițiune 120 fl. v. a. b) 130 metrete cucuruz à 60 cr. v. a. = 78 fl. v. a. c) 8 jugere 13000⁰ loc computeate în 72 fl. v. a. d) stola în 30 fl. v. a. 2. staț. docentală din Beșimbac în vicariatul Fărăgăului cu emol: a) ajutor de stat 120 fl. b) din repartițiune 100 fl. c) arînda grădinei scol. 40 fl. d) de la biserică 20 fl. e) didactru 20 fl. 3. staț. cantor-docentală din Corpade în districtul protopopesc al Coșocnei cu emol: a) din repartițiune 98 fl. b) 67 metrete mari de cucuruz à 1 fl. 20 cr. din magazinul bisericii; c) 5 jugere loc comasat computat în 60 fl. d) 30 metrete mari cucuruz à 1 fl. 20 cr. ca lectical de la 30 familii e) 30 zile de lucru à 40 cr. f) stola 14 fl. 60 cr. g) quartir liber în edificiul școlii.

Rectificare. În Nrul precedent (29) sub titlul: „Mulțămită publică“ din greșelă au rămas a fară contribuiri de la D. Dr O. Blașan 50 lei și d. Eugenia P. Christesc 20 lei, deci suma contribuiriilor mariimose nu face numai 34, ci 104 lei.

Defraudări la Arad. De present se face cercetare la Arad în cauza a lor două mari defraudări. Una de 95.000 fl. și s'a comis de cătră casarul Bács de la oficiul de dare. Bács e prins. El s'a însoțit cu evreul Scheinberger, ca să facă câștig prin învîrtirea banilor. Al doilea defraudant e Krivány, casar la scaunul orfanal, care parte în bani, dară mai ales în hărții de valoare a înstrăinat la 300.000 fl. din banii orfanilor. Krivány a dus o viață lucșoșă. acum a fugit, fară a se sci. unde se află. Guvernul a pus premii de 5000 fl. pentru aflarea lui. Vice-comitele, pe cum și presidentul. controlorul și comptabilul forului orfanal sînt trași la răspundere, pentru că nu au controlat cu destulă rigore.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creștinilor“ au solvit prețul: IV. Din diecesu Gherlei: (Fine.) On. Ioan Ivașco, Ștefan Iliecki, Ioan Vlad din protopopiatul Izei, Alesandru Gyenge. Georgiu Bota, Gregoriu Balint, Michail Rednic din protopopiatul Iodului, Basiliu Gyenge. Ștefan Anderco din protopopiatul Casoului, Petru Birlea, Tit Bud, Basiliu Joódi, Petru Salcă din protopopiatul Marei, Basiliu Lazar, Simeon Bălya, Ioan Fane din protopopiatul Sigerului, Ioan Coman din protopopiatul Vișeuului. Dr V. Szmigelski.

Cas de mörte. On. Simeon Meru parochul gr. cat. al Almașului deșert a repausat în 18 Iuniu st. n. a. c. în al 78-lea an al vieții și al 52-lea al preoției.

În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Despre iconografia bizantină.

(Continuare.)

În dezvoltarea acésta a artei creștine, carea s'a sevârșit în monumentele bizantine musive sub grijea bisericii celei forte conservative, putem deci, să recunoștem dezvoltarea liniștită și consecventă a ceea ce avuse biserica deja mai înainte, putem, să vedem, cum biserica s'a îngrijit de aceea, ca să păstreze atât în privința cuprinsului cât și în privința formei, ceea ce-și dobândise în vécurile cele dintâi. Mosaicurile Ravennei dovedesc limpede caracterul acesta conservativ al artei creștine. Biserica se desparte numai cu greu de la modul simbolic al predicării iconografice, de la îmbrăcarea învățaturii în alegorii, și se întorce érá și érá la monumentele acestea venerabile, cari le-a creat între lupte lungi și grele, la isvórele mângâierii și însuflețirii sale în mijlocul suferințelor, cari au fost concreseute în chip așa de intim cu viața ei. Ba ea, pe cum am vădút în frumoșa și cu adevérat creștinésca iconă a păstoriului celui bun din mausoleul Gallei Placidie, cércă deja și a apropia acestea simbole venerabile de concepția istorică și prin acésta împărtășește operelor sale un farmec nou și puternic și a nume nu numai prin progresarea spre pitoresc, ci și prin descoperirea vieții sale spirituale, carea însoțesce, preamăresce și ilustréză pe cea bisericească. Tipurile Mântuitorului, ale Preacuratei și ale Apostolilor le găsim și în monumentele musive din nou neschimbate așa, pe cum le cunoșcem din tradiția vécurilor celor dintâi. Pe lângă tinerescul tip al lui Christos din s. Apollinare Nuovo și din capela arhiepiscopéscă, pe lângă păstoriul cel bun din mausoleul Gallei Placidie, vedem în s. Giovanni in Fonte, în s. Apollinare Nuovo, în s. Vitale și în s. Apollinare in Classe (în mijlocul crucii) și tipul acela venerabil al lui Christos, care-l cunoșcem din catacombele s. Callisto. Artă creștină privește acest tip de proprietatea sa inalienabilă. L-a dezvoltat artă bizantină până la dignitate și mărimé monumentală. El s'a conservat în operele lui Giotto, Fra Angelico, Rafael și Leonardo și va rămâne idealul cel mai înalt al artei creștine până atunci, până când va ține cultura omenéscă și se va deprinde artă omenéscă. Apostolii în s. Giovanni in Fonte în iconă din culmea cupolei, în frunte cu Petru și cu Paul în concepție tradițională, își află cea mai vrednică reprezentare monumentală. Figurile acestea mișcate, esecutate cu îndrăznélă și cu sentiment sublim, se înfățișéză ca purtătorii unei culturi ideale străformátore a totă lumea, ca stîlpii în templul noului Ierusalim. Giotto în viața s. Ioan din Florența și în frescurile din Padua a primit și reproduș în chip credincios caracterele acestea minunat de mari și de simple ale Apostolilor, érá prin tapetele lui Rafael și prin cina cea de taină a lui Leonardo da Vinci s'au făcut ele proprietatea comună a lumii creștine. Iconă Preacuratei în s. Apollinare Nuovo védesce concepția istorică a unei domnitóre ședénd pe scaun împératésc, concepție proprie a artei bizantine. Ea pórtă haină de purpură, încălțăminte împodobite cu stele, și pruncul dumnezeesc în brațul ei e îmbrăcat cu o tunică de țesetură de aur. Ángerii de alături poténțéză caracterul solemn și ceremonial al iconéi. Modul, în care pruncul își pórtă trupul, pe cum și proporțiile defectuóse ale Preacuratei adevérat că fac, ca scena acésta să nu se póťă pune pe o tréptă cu operele cele mai bune ale catacombelor. Aci apar adevéca deja în chip bătétoriu la ochi trăsăturile artei în decadentă.

Constantin cel Mare publicase în 334 hotărîri, cari au fost potrivite spre a promova formarea de artiști. Pentru arhitectura din Constantinopol lipsiaú forte suficiente spre a satisfacé pretenșiunilor, cari le avea aprópe față cu tóte artile o cetate, carea voia, să se împodobéscă așa de repede cu clădiri monumentale. De aceea zice o lege: „Noi avem lipsă de forte mulți arhitecți,

dară fiind că avem puțin, de aceea (în provinciile africane) să se îndemne la studiul acesta ómeni tineri culti, cari fiind cam de dóuē zeci de ani s'au cuprins cu sciințele. Pentru ca să albă poftă spre acésta, vom, ca atât ei cât și părinții lor să fie scutiți de sarcini personale, și ca acela, cari vor, să învețe, să li-se asigureze salariu îndestulitoriu.“ Altă lege din 337 a lui Constantin zice: „Rânduim, ca artiștii, cari sînt însirați mai la vale, în singuraticele cetăți, în cari petrec, să fie scutiți de tóte oficiile, de óre ce are, să se dea prilej însușirii artilor, pentru ca ei cu atât mai virtos să se siléscă a se face mai iscusiti și a-și învăța fiii sîi.“ Apoi se însiră tot felul de maiestri și artiști, între alții și pictorii și mosaicisti. În anul 344 au publicat Constantiu și Constante din nou legea urmátore: „Pe matematici, geometri și arhitecți, cari sciú proporțiile împărțirii și profilurile și cu măsură și dispoziție ridică clădiri, pe cum și pe acela, cari esecută acua-ducte cu cumpéna, îi provocăm prin cuvintul nostru, ca să învețe pe alții și să învețe ei însi-și rîvnă. De aceea cel ce sciú, să învețe pe alții, au, să se împărtășéscă în esemțiuni și să priméscă învățácel.“ Pe pictori l-au îndemnat în special Grațian, Valente și Valentinian în anul 374 cu urmátorea hotărîre: „E voința nóstră, ca acela, cari deprind artă picturii, dacă numai sînt născuți liberi, să nu se oblige la solvire de dare de cap, nici pentru soții ori pentru prunci, ba ei nici dacă sînt sclavi din țară străină, să nu se oblige la contribuție, de cum va vînd numai produsele artei proprii; localuri de vîndut și ateliere pot, să albă la loc public, fără ca să solvéscă contribuție, numai sa deprindă într'însele artă proprie și să nu le închirieze la străini. Am hotărît prin legea acésta, ca ei nici să fie supuși puteril judecătorilor locali, nici să fie obligați a presta serviciu public de caí ori alte servituri publice, fără numai pe lângă plată. Acestea tóte le-am rînduit așa, cât cel ce nu ar pázi hotărîrile acestea, acela să se pedepséscă cu pedépsa, cu care se pedepsesc, cei ce spurcă biserica.“¹⁾

Pe lângă condițiile acestea onorifice pentru artă fiii fruntașilor se cuprindeau forte bucurós cu deprinderea artilor. Asta ne-o spune Agatia din Mirina în istoria lui Iustinian de la 533—559. El amintesce pe renumiți arhitecți Metrodor și Antemiú din Tralles, cari au fost chemați la Bizanț și din cari cel dintâiu a învățat pe mulți din fiii fruntașilor.²⁾ Rodul acestor hotărîri, ca și cari nu s'au făcut în nici o altă împératie, a fost crescerea și dezvoltarea imbelșugată a artilor până târziu pe timpul împéraților iconoclasti, și o mulțime de clădiri strălucite, în împodobirea cărora conlucrară în chip armonice tóte artile. Numai dacă cetim până în sfârșit descrierea poetică, ce ne-a rămas de la Paul Silentiariul despre strălucirea fabuloșă, cu care a fost înzestrată biserica Agia Sofia, numai atunci putem, să aprețiam clădirile lui Constantin și ale timpului lui. Cáci chiar impresia armonică, desevărsirea și unitatea stilului până în aménuntele cele mai mici, contopirea sublimității și strălucirii, productul conlucrării tuturor artilor împărtășesce monumentelor aceluí timp un caracter, care învinge și încátușéză mințile și inimile. Adevérat că din operele musive ale Agiei Sofie și ale altor biserici mărețe din răsărit s'a păstrat numai o parte, și alaiul strălucirii, care-l formaú cele alalte arti pe sama acestor operele, încă s'a nimicít: plafondurile îmbrăcate în aur, îmbrăcăminte cea bogată a părăților compusă din lespeđi de marmoră de cele mai prețioșe și asemenea oglinđilor, cortinele cele grele de mătășă împodobite cu compoziții de figuri, altariul, carele de petrite sale cele scumpe strălucia pe întrecute cu sórele, sfeșnicele și candeléle de aur, numérosele daruri de juruință gătite din metale nobile, lumina cea aurie, care după márturisirea lui Eusebiú umplea biserica sfintului mormint, — bogăția acésta de produse armonice de ale artilor nu mai esista.

Dară mai înainte de ce am grăi despre Agia Sofia și despre sóțele ei din răsărit, să cercetăm măcar și numai în fugă cele alalte monumente, cari le-a produs prin Italia artă bizantină.

(Va urma.)

¹⁾ Unger, Quellen der byzant. Kunstgeschichte, S. 43 ff.

²⁾ Unger l. c. p. 46.

Ben Hur

său

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

Calul era acum în puterea și frumseța cea mai deplină. Stăpânul lui îi măguli fruntea și apoi pași preste drum spre cele două femei. Acestea, — și asta să nu o uităm, — îi erau de tot necunoscute, și el nutria interesare față cu ele numai întru atâta, întru cât ele fuseră obiectul unei vindecări supranaturale. Pe când mergea, privirea lui cădu din întâmplare pe mica femeie, carea sta lângă stîncă aceea albă și-și acoperia fața cu mâinile.

„Viț e Domnul, e Amrah!“ zise el întru sine.

El grăbi pe lângă mama și soră-sa, fără ca să le recunoscă, și se opri înaintea servitorei.

„Amro,“ îi zise, „Amro, ce faci aici?“

Ea se repezi la el și cădu înaintea lui pe genunchi plângend și abia putend, să grăescă.

„O stăpâne, stăpâne, Dumnezeu! tui și Dumnezeu meu, cât de bun este el!“

Convicia aceea, carea ne-o am dobîndit prin multă compătîmire față cu alți omeni, cari aui, să trecă prin cercări de ale sorții, nu se apretiează în de ajuns; ea ne face în chip destul de extraordinar capabili între altele spre aceea, că ființa noastră se o adâncim destul de a dese ori așa de perfect în ființa lor, cât grijile lor se fac și ale noastre. Așa cunosc sermana Amrah din depărtare și cu fața acoperită schimbarea aceea, carea se sevârși în cele două leprose, fără ca ea să fie grăit cu ele măcar un cuvînt, — și împărțasia pe deplin toate sentimentele lor.

Fața Amrei, cuvintele ei, întregă firea ei vediau limpede starea ei sufletescă. Cu un presimt fin le aduse ei acestea în legătură cu femeile acelea, pe lângă cari trecuse chiar acuma. El simți, că ființa de față a Amrei în vremea acesta se afla în ore care raport cu cele două, și de aceea se întorse spre acestea. Ele într'aceea se sculareră. Inima lui i-se păru, ca și cum ar voi, să înceteze, el se opri și nu se putu mișca și nu era capabil, să rostescă măcar un cuvînt.

Femeia aceea, pe carea o veduse pășind la Nazarinenu, sta acuma cu mâinile adunate spre rugăciune și cu ochii înălțați spre cer. Deja și numai schimbarea singură ar fi fost destul de surprindătoare, înse acesta a fost numai cauza cea mai mică a emoțiunii lui. Ore să-l înșele ochii? Nicî când nu a fost femeie, carea să aducă așa de mult cu mamă-sa; așa a fost ea în ziua aceea, în care i-o răpise Romanul. Numai o singură deosebire pôte că turbura asemnarea: pèrul acestei femei era puțintel mestecat cu fire sure. Dar acesta ușor putea, să se esplice, căci virtutea aceea, din care isvorise minunea, a avut în vedere efectul firese al anilor. Și colo lângă ea nu e ore Tirzah? — Ea e drăgălașă, frumoasă, desevarșită, mai matură, dar în totă privința așa ca odinioară, când în dimineața aceea a întâmplării cu Grat stase lângă el și privise preste balustradă. El le socotise pe amindouă de morțe, și vremea făcuse, ca el să se dedea cu perderea aceea. El nicî o dată nu încetase a le jeli, dar iconele lor nu se mestecau

mai mult în planurile și visările lui. Abia încredend-se ochilor săi puse el mîna sa pe capul servitorei și întrebă tremurand:

„Amro, Amro, — mama, Tirzah? Spune-mi, dacă vèd bine!“

„Grăesce cu ele, stăpâne, grăesce cu ele!“ zise acesta.

El nu întârziă mai mult, ci grăbi cu brațele deschise spre ea și zise:

„Mamă, mamă, Tirzo, aci sînt!“

Ele îl auziră și cu o strigare de bucurie alergară spre el. Dară mama se opri de o dată, pași în dèrèpt și rosti admoniarea obiènnuită:

„Opresce te, Îndo, nu te apropia. Necurate! Necurate!“

Strigarea acesta nu i-o storse întru atâta obiènnuirea ca mai virtos temerea, érá temerea a fost numai o altă formă a iubirii de mamă celei pururea îngrijate. Ele erau vindecate, dară pe hainele lor putea, să mai fie materie molipsitoare, și acesta putea, să trecă la Înda. Érá el nu se gândia la așa ceva: ele erau aci, auziseră strigarea lui și-i răspuseră; cine ori ce ar puté, să-l mai rețină de la ele? În clipa următoare cei despărțiți de atâta vreme se strîngeau în brațe plângend.

Dacă a trecut bucuria cea dintâi, zise mamă:

„Pruncii mei, să nu fim nerecunoscători în fericirea noastră. Să începem noua noastră viață cu mărturisirea aceluia, căruia avem, să-i mulțămim atâta.“

Ei cădură în genunchi, și Amrah dimpreună cu ei, și rugăciunea, carea o rosti mama, sună asemenea unui psalm. Tirzah o repezi cuvînt de cuvînt; asemenea și Ben Hur, dară nu cu același suflet simplu și cu aceeași credință neîndoită, căci dacă se ridicară, întrebă el:

„În Nazaret, unde s'a născut bărbatul acela, îl numesc fiul teslarului. Ce e el?“

Privirea mamei odibnia pe el cu întregă gingășia cea de odinioară, ér apoi îi răspuse, în ce chip ar fi răspuns Nazarinenu:

„El e Mesia!“

„Și de unde are puterea sa?“

„Asta putem, să o aflăm de pe chipul, în care se folosese de ea. Putere-ai, să-mi spu ore care lucru rēu, care să-l fie sevârșit el?“

„Nu!“

„Atuncia îți răspund: Acesta e semnul, că el are puterea sa de la Dumnezeu.“

Nu e ușor, să renunți la sperări de acelea, cari le-ai nutrit ani de zile așa, că ele mai pe urmă s'au făcut o parte din noi; și de și Ben Hur se întreba pe sine însuși, că deșertăciunile lumii ce preț pot, să aibă pentru un om ca acesta, totuși i-a fost foarte greă, să-și învingă ambiția. El făcea așa, pe cum fac omenii și acuma zilnic: își conforma pe Christos și-și. Cu cât ar fi mai bine, dacă ne-am conforma pe noi lui Christos!

Firesce că acum avură, să se cumpenescă și datorințele vieții.

„Ce să începem acuma, fiul meu?“ întrebă mama. „Unde să mergem?“

Ast fel avertisat despre datorința sa, numai acum băgă Ben Hur de samă, cât de pe deplin dispăruse de pe bolnave ori ce urmă a bólei. Fiesce care din ele își avea éráși forma sa pe deplin. În ce chip se întâmplase cu Neeman, când ieșise din rîu; așa s'a schimbat și carnea lor făcenduse așa zicend asemenea cărnii unui prunc. El

se desbracă de mantauă și învèli cu ea pe Tirzah.

„Îea-l,“ zise el suridend. „Dacă ochiul străinului mai înainte te încunjurase, acum are, să nu te vatem.“

Când o făcu acesta, se vèdu o spadă, cu care era incins.

„E vreme de rășboi?“ întrebă mama cu îngrijare.

„Nu!“

„De ce ești dară întrarmat?“

„Pôte, că va fi de lipsă, să apèr pe Nazarinenu.“

Așa îi scapă lui Ben Hur adevèrul întreg.

„Dor are vrășmași? Cine sînt aceia?“

„O, mamă, nu sînt numai Romanii!“

„Nu este el din Israil și un bărbat al păcii?“

„A bună samă nimeni nu a fost asta mai mult de cât el, înse el după părerea rabinilor și cărturarilor e vinovat de o crimă mare.“

„De ce crimă?“

„În ochii lui păgânul netăiat împrejur e în tocmai așa de vrednic de grație ca și Îdeul cel mai rîvnitoriu al Legii. El învață o învățatură nouă.“

Mama tăcu, și ei se duseră în umbra, carea o îmbia arborele de lângă stîncă. Ben Hur bucuros ar fi dus pe ale sale pe loc a casă, dară pușe frîu nerăbdării sale și le dovedi, că e de lipsă, ca ele să împlinescă tot, ce le rînduia Legea. Apoi chemă pe Arab și-i porunci, să ducă caii la pòrta de lângă Vitesda și acolo să-l aștepte. Apoi porniră preste muntele smintelei. Cât de tare se osebia întorcerea lor de venirea lor! Ele mergeau iute și cu ușurință și găsiră curènd o peșteră, carea o făcuse nu de mult ore cine apròpe de mormîntul lui Avesalom. Ea îmbia priveliștea preste valea Chidronului și era golă. Femeile o cuprinseseră, érá Ben Hur se depărtă cu de grab, pentu ca să facă dispozițiile, cari le pretindeau împrejurările cele noue.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Eserciții de stil în limba magiară, de Nic. Putnoky și Alesiu Vicu, carte didactică destinată ca manual pe cl. V—VIII gimnasiale, 144 pag. costă 80 cr. Parte însemnată din bucățile cuprinse în cartea acesta sînt scòse din literatura și istoria magiară și s'au făcut alegerea acesta cu scopul, ca să folosescă școlariilor în esamenul de maturitate.

„**Filotea saui** introducerea la viață pè de s. Francisc de Sales, tradusă de Damian Elia Domșa“ e titlul unui volum foarte prețios și foarte elegant, apărut zilele trecute în tipografia W. Krafft din Sibiu. Nisuița de a publica în românesce cele mai de căpetenie cărți de pietate de ale bisericii catolice nu pôte de cât să umplă de bucurie pe fie care credincios. Cărți ca „*Pregătire la morțe*“ de s. Alfons, ori ca „*Imitajunea lui Christos*“ de Toma a Kempis. și „*Cartea durerii*“ de Bougand. apoi ca „*Filotea*“ n'ar trebui să le bată praful prin librării, ci să fie răspândite în masele poporului, căci învățăturile, pe cari cetitorul le scòte din ele, sînt foarte folositoare. Special vorbind de *Filotea*, ea a ajuns, să fie tradusă în toate limbile și încă în nenumèrate edițiuni. Traducerea românescă

făcută de părintele ieromonach D. E. Domșa prin eleganța tehnică, în ce privesc hârtia fină, tiparul curat cu cadre roșii și formatul manual, a ajuns, să se ridice la eleganța edițiilor franceze.

Ce se ține de cuprins, ea are instrucțiuni pentru pietate, adresate unei femei cu numele Filotea de cătră s. Francisc. Instrucțiunile acestea se pun în praxă de surorile Salesiane, cari sînt constituite în ord călugăresc.

Materia tractată se împarte în cinci părți: Partea întâie cuprinde instrucțiuni spre a îmbrățișa viața pie, a doua tractează despre sacrameinte și rugăciuni, a treia despre virtuți, a patra despre lupta în contra ispitelor, și a cincea despre întărirea sufletului în viața pie. Învțăturile acestea se predau fie prin simple instrucțiuni, fie prin considerațiuni. Partea a treia special cuprinde capitole frumoșe despre feluritele specii de amicetă, despre paciintă, umilintă, blândetă, onestitate și altele.

Recomandăm cu totă căldura cetitorilor nostri această carte foarte prețioșă. Prețul: 1 fl. 50 cr.

A apărut:

Jertfa creștinilor. *Comentur al liturgiilor bisericii grecesci* compus de *Dr Victor Szmigelski*. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Opul e dedicat *Escelentei Sale Prea-sfințitului Domn Michail Pavel episcop de Oradea mare.*

Venitul curat va fi contribuire la un fond provincial de salarisare a preoților și învățătorilor.

„Opul acesta pôte fi de folos tuturor credincioșilor nostri, dar mai virtos Veneratului Cler archidieceșan, cărnua și chemarea sa sublimă îi impune datorința strictă de a studia mai adânc misteriele sfintei noastre religii. De aceea recomandăm acest op

cu totă căldura spre a se procura pentru tôte bibliotecile districtelor protopopesci și pentru cele parochiale, ori unde este cu putință. Asemenea recomandăm Veneratului Cler, să răspândescă această carte în cercurile cât mai largi ale credincioșilor nostri.“

Blaș din ședința consistorială ținută în 14 Decembre 1897.

La tipografia seminarială se adă de vîndare:

Instituțiunile calvinesci în biserica romănescă din Ardél, fazele lor în trecut și valórea în presente.

Studiu istorico-canonice de *Dr Alexandru Grama*. — Opul constă din XVI+476 pag. 8° mare și se pôte procura cu prețul de **3 fl.** la **Tipografia seminarială în Blaș** (Balázsfalva).

Euchologii

edițiunea a doua, revădută după originalul grecesc și îndreptată în mod însemnat. Format 8° mare pe 552 pagine, pe hârtie velină, tipariu frumos în **negru și roșu**. — Prețul nelegat fl. 2.80, era legat în piele tare fl. 3.80.

Legile politico-bisericesci din 1894 și 1895

împreună cu respectivele ordinațiuni ministeriale, traduse, edate și comentate la ordinul Prea-veneratului Consistor mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Prețul unui exemplar broșurat e 1 fl. 20 cr. v. a. + pentru porto 10 cr. Credem, că nu mai e lipsă, ca să atragem atențiunea clerului nostru asupra acestul op. Fără de cartea această nici un preot nu pôte, să se acumodeze în deosebitele sale agende, după-țe prin legile politico-bisericesci sau schimbat tôte raporturile de drept privitor la căsătorie. Tocmai de aceea credem, că nu va fi oficiu preotesce, din care să lipsescă această carte, în care se afla tôte cele, de câte are trebuință preotul în urma situațiunii nouă create prin legile aceste.

Îndreptariu

în cauza dărilor directe de stat, pentru oficiile parochiale gr. catolice. Blaș 1896.

Broșura constă din 39 pagine, în cari se dau inviațiunile cele mai bune, cum au să purcedă oficiile parochiale și curatoratele, cum și privății la aruncarea și conscrierea dărilor de stat și anume: 1. a dării de case, 2. a dării de câștig, 3. a dării după camete, 4. a dării supletóre generale de venit, 5. a taxei de scutire de la miliție, 6. a dării de arme și de vînat și 7. comisiunile pentru aruncarea dărilor. — Prețul unei broșuri e 8 cr., expedită franco sub fașe 11 cr.

Pregătire la mórte. adecă considerațiuni asupra maximelor eterne folositoare tuturor pentru meditare și preoților spre a predica, de *Alfons Maria de Liguori* Doctor al Bisericeii. În versiune romănescă de Membrii societății de lectură *Inocențiu M. Clain*. Blaș 1893. Tipografia Seminariului archidieceșan. Opul are 425 p. în 8° mic. Prețul 80 cr. Editura societății.

Liturgieria, crudo 2 fl. 20 cr., legat în piele 3 fl. 20 cr.

Orologer, crudo fl. 2.80, legat în piele fl. 3.80.

Octoichul cel mic ediț. III. Blaș 1892. Prețul nelegat 80 cr. v. a., legat cu călcăid de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu **Pentecostariul** costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Istoria universală bisericescă de *Dr. A. Grama*. Blaș 1881 broș. 3 fl.

Posta Redacțiunii. *Dlul G. Tr.* în *Timișóra*. Cartea „Copii și amicii lor” de *Luisa S. Neamtu* a apărut în *Tipografia Nicolau N. Voicu*, *București*, Calea 13 Septembrie, 68.

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

„ARIEȘANA“

Institut de credit și economii, societate pe acții,

înființată de 11 ani,

în Turda (Torda), comitatul Turda-Arieș (Aranyos-Torda)

1. **Primesce depuneri spre fructificare**, atât de la particulari, cât și de la corporațiuni cu 6%, dacă banii depuși nu se scot în timp de un an, sau în timp și mai îndelungat, solvind în cazul acesta institutul și darea erarială după depuneri. Pentru depunerile făcute în timp mai scurt sau nedeterminat încă se dau 6%, dar darea erarială are, să o solvescă deponentul. Depuneri până la suma de 100 fl. se pot ridica ori când. Sume mai mari sînt de a se insinua spre abzicere prealabil și anumit sume de la 100 până la 500 fl. cu 15 zile, de la 500 până la 1000 fl. cu 30 zile, și de la 1000 până la 2000 fl. cu 45 zile înainte. Permițînd starea cassei, depunerile se răsplătesc în dată și fără abzicere. Depuneri și ridicări se pôt face și prin postă și se resolvă cu reintórcerea ei.
2. **Acórdă credit** pe lângă cambii și obligațiuni cu caventi.
3. **Dă împrumuturi** pe lângă siguranță ipototecară și pe efecte.
4. **Acórdă credite fixe** pe lângă intabulare pe realități și case.
5. **Și cumpără** spre scopul plasării efecte publice, pe cari în cas de lipsă le pôte lombarda.

Turda în 21 Aprilie 1898.

În numele direcțiunii:

Iuliu Bardosy, președinte.

Ioan Mesaroș, v.-președinte.

(22) 7—10